

kizár-rendszer elemei. Az "etalon" zászlóalj védőkörlet műszakizár-rendszer felépítése. A jegyzetet a hidak rombolása megtervezését segítő számítógépes program leírását, egyéb rombolási feladatok megtervezését segítő táblázatokat és normatívákat tartalmazó mellékletek teszik teljessé.

MŰSZAKI KATONAK RÉSZERE ADOMÁNYOZOTT

JELVÉNYEK I.

Kenyeres Dénes őrnagy

MH Szentgyörgyi Dezső Harcászati Repülőezred
Kecskemét

1992 novemberében, Budapestre voltam vezénelve a ZMKA-ra mikroszámítógépes tanfolyamra. Volt lehetőségem, s ellátogattam több tanszékre is. Meglátogattam régi, kedves tisztársaimat. Így jutottam el a Műszaki tanszékre. Bérés Endre alezredes - régi ismerősöm - megajándékozott az újonnan kiadott Műszaki Katonai Közlöny egy-egy példányával. A folyóirat megnyerte tetszésemet, és azonnal elhatároztam, hogy a gyűjteményem felhasználásával segítek hadtörténeti, numizmatikai, fegyvertörténeti cikkek megírásával színesebbé tenni a folyóiratot. Egvedülálló magángyűjteményem van. Gyűjtöm szinte a militaria minden ágát. Így például: kitüntetés, rendjel, fegyver, jelvény, egyenruha tartozék, fém és papírpénz, hadtörténeti vonatkozású könyvek, folyóiratok, szabályzatok. Műszaki tiszt urak, kérek benneteket fogadjátok tőlem sok szeretettel a cikkeim. Hátha tudok részletekre újat adni. Ha így lesz, fáradozásom eléri célját.

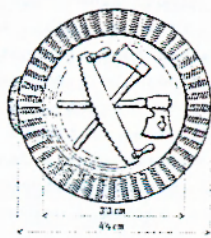
Először a jelvényekről kívánok ismereteket adni. Az Osztrák-Magyar Monarchia 1867-ben jött létre. Megalakulása

után a közös hadseregben és a Magyar Királyi Honvédségnél új típusú, úgynevezett "legénységi ügyességi" jelvényeket rendszeresítettek. Ezek a korai katonai jelvények elég ritkák, s tartalmaznak műszaki vonatkozású jelvényeket is. A műszaki katonák mindig is kiérdemelték a katonai vezetők elismerését, háláját. Ezért is volt az, hogy nem feledkeztek el rólunk az új típusú teljesítmény-jelvények alapításánál sem. Először csak a Császári és Királyi közös hadseregben /KUK/ rendszeresített műszaki jelvényekkel kívánok foglalkozni. Ezeket a jelvényeket 1867-1918 között adományozták.

1912-ben az Osztrák-Magyar Monarchiának összesen 14 úgynevezett árkász zászlóaljja volt. Abban az időben a 14 zászlóaljból hat állomásozott Magyarországon, az alábbi hadrendi számmal és városban: 4. zászlóalj: Budapest; 5. zászlóalj: Komárom; 6. zászlóalj: Komárom; 7. zászlóalj: Szeged; 12. zászlóalj: Gyulafehérvár; 13. zászlóalj: Eszék.

Utász zászlóaljból 8 létezett a Monarchiában, de csak három állomásozott Magyarországon: 4. zászlóalj: Budapesten; 5. zászlóalj: Pozsonyban; 7. zászlóalj: Szegeden.

érdekességként még megemlítem, hogy az I. világháborúban ismét átszervezték az árkász zászlóaljakat. Ekkor 60 ilyen képzettségű alegysége volt a birodalomnak, s ebből 24 nyert Magyarországról kiegészítést. Sőt az I. világháború időszakában már volt lángszórós- és gázzászlóalj is, valamint köfűró alakulatok, hidépítő zászlóaljak 4-4 századdal. Léteztek folvamaknász szakaszok s elektrozászlóalj is. A háború utolsó éveiben szivattyús és szellőztetési szakaszokat, építő századokat, munkás századokat, fényszóró alakulatokat is szerveztek.

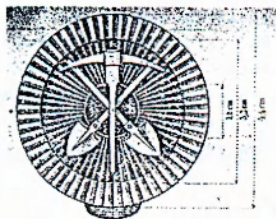

1. sz. ábra: Arkász (utász) kitüntető jelvény

A jelvény részletes leírása:

EIŐLAPJÁN: A külső szélén, körben 6 mm széles aranyszínes hullámos szalagdíszítés helyezkedik el. Ezen belül vörös zománc mezőben három darab műszakiak által használt sáncszerszám látható /középen szekerce, ezt keresztben fedi egy balta és egy erdei fűrész, az úgynevezett keresztfűrész/. A szerszámok aranyszínesek, nyéllel, illetve fűrészfoggal lefelé helyezkednek el.

HÁTLAGON: széles pánt látható függőlegesen - ennek szélessége: 10 mm -, ruhára való feltűzésre szolgált. A jelvényt a zubbony jobb zsebtakarója felett, középen viselték. A jelvény formája kör alakú. A jelvény méretei: teljes átmérője: 44 mm, a zománcmező átmérője: 33 mm. Súlya: 20 gramm. Anyaga: sárgaréz. Kevés található belőle, ritka kitüntető jelvény. Buszke is volt rá tulajdonosa, aki azt kiérdemelte és megkapta.

2.sz. ábra: Utász kitüntető jelvény

A csapatutászok részére adományozták. Ez is kör alakú jelvény. 1893-ban rendszeresítették a közös hadseregben.

Előlapján: 6 mm széles szalag van a külső szélén, ez aranyszínezett színű, hiszen sárgarézből készítették. Ezen belül aranyszínezett közepmező helyezkedik el. Ezek a mezők hullámos teret képeznek. A közepmezőn belül van a 12 mm átmérőjű szintén kör formájú - fekete színű - közép pajzs. A két belső mezőn (pajzs) műszaki szerszámok helyezkednek el, melyek betöltik a belső mezőket. Középen függőlegesen látható egy darab csákány, mellette jobbra, illetve balra egy-egy darab műszaki-utászlapát (ásó). Az ásók nyéllel vannak felfelé elhelyezve, míg a csákány nyéllel lefelé függ. A szerszámok rézből készültek.

A hátlapon: A feltűzésre alkalmas 14 mm széles függőleges pánt látható. A hátlap teljesen sima mezőből áll. A kitüntető jelvény méretei: teljes átmérője: 44 mm, a közepmező átmérője: 33 mm, a kiskör átmérője: 12 mm, súlya: 20 gramm.

Szintén a zubbony jobb zsebtakarója felett, középen hordták. Ezeket a kitüntető jelvényeket a műszaki

legénységi állományú személyek kaphatták meg az átlagon felüli, kiváló teljesítményükért. Sajnos nekem ezek a kitüntető jelvények ritkasági fokuk, s így az elérhetetlenségük miatt /drágák, ritkák/ nincsenek meg. Magángyűjteményekben alig-alig található meg. Az Országos Hadtörténeti Múzeum rendelkezik velük. A jelvényeken vésnöki, vagy tervezőjelzés nem található.

Felhasznált irodalom:

1. Tólas Géza - Márton Sándor: Magyar Katonai jelvények 1867-1945. Bp. 1973. /Kézirat/
2. Jacoby Agost: Magyar Műszaki Parancsnokságok, csapatok és alakulatok a világháborúban. Bp. 1938.
3. Barczy Zoltán - Somogyi Győző: Királyért és hazáért.. /1868-1918/ Bp. é.n.

Művészi ábrák.
H. Somogyi által.